

به نام خدا

آموزش زبان برنامه نویسی روبي

Ruby

مؤلف:

پدرام صنعتی

هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است. متخلفان به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

◀ عنوان کتاب: آموزش زبان برنامه نویسی روبی Ruby

◀ مولف: پدram صنعتی

◀ ناشر: موسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

◀ ویراستار: نرگس مهرید

◀ صفحه آرای: شبنم هاشم زاده

◀ طراح جلد: داریوش فرسای

◀ نوبت چاپ: اول

◀ تاریخ نشر: ۱۴۰۰

◀ چاپ و صحافی: درج عقیق

◀ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

◀ قیمت: ۷۵۰۰۰۰ ریال

◀ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۸-۴۸۴-۱

نشانی واحد فروش: تهران، میدان انقلاب،

خ کارگر جنوبی، روبروی پاساژ مهستان،

پلاک ۱۲۵۱-تلفن: ۰۴۶۶۴۱۰۰۶۶-۲۲۰۸۵۱۱۱

فروشگاههای اینترنتی دیباگران تهران :

WWW.MFTBOOK.IR

www.dibagarantehran.com

سرشناسه: صنعتی، پدram، ۱۳۷۲-
عنوان و نام پدیدآور: آموزش زبان برنامه نویسی روبی
Ruby / مولف: پدram صنعتی
ویراستار: نرگس مهرید.
مشخصات نشر: تهران: دیباگران تهران: ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری: ۱۶۲ ص: مصور، جدول. نمودار
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۸-۴۸۴-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: روبی (زبان برنامه نویسی کامپیوتر)
موضوع: Ruby (computer program language)
موضوع: برنامه نویسی شی گرا
موضوع: Object-orientd programming (computer science)
موضوع: وبگاه ها- توسعه
موضوع: Web site development
رده بندی کنگره: ۷۶/۶۴ QA
رده بندی دیویی: ۰۰۵/۱۱۷
شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۶۵۲۸۴

نشانی تلگرام: @mftbook   نشانی اینستاگرام دیبا dibagaran_publishing

هر کتاب دیباگران، یک فرصت جدید شغلی و علمی.

هر گوشی همراه، یک فروشگاه کتاب دیباگران تهران.

از طریق سایتهای دیباگران، در هر جای ایران به کتابهای ما دسترسی دارید.

فهرست مطالب

مقدمه‌ای بر برنامه‌نویسی

فصل ۱

۱۰. مقدمه‌ای بر برنامه‌نویسی _____
۱۰. ساختمان داده چیست؟ _____
۱۱. تحلیل الگوریتم‌ها _____
۱۲. برنامه‌نویسی چیست؟ _____

روبی چیست؟

فصل ۲

۱۳. روبی چیست؟ _____
۱۴. ویژگی‌های روبی _____
۱۶. فریم‌ورک‌های روبی _____
۱۷. مقایسه روبی با سایر زبان‌های برنامه‌نویسی _____
۱۹. پیاده‌سازی‌های متنوع از زبان روبی _____

برنامه‌نویسی با روبی

فصل ۳

۲۰. مثال کلاسیک «Hello World!» در زبان روبی _____
۲۱. مثال «Hello World!» در زبان‌های مختلف _____
۲۲. ایجاد توضیحات در روبی _____
۲۳. ساختار کد یا سینتکس در روبی _____
۲۳. کاراکترهای کنترلی _____
۲۶. متغیرها، ثابت‌ها و انواع داده‌ها _____
۲۶. قوانین نام‌گذاری متغیرها در روبی _____
۲۷. ثابت‌ها _____
۲۸. انواع داده‌ها در روبی _____

- استفاده از متغیرها _____ ۳۱
- مثال کلی برای نحوه تعریف و مقداردهی متغیرها _____ ۳۱
- تبدیل انواع داده _____ ۳۲
- عبارات و عملگرها _____ ۳۳
- مروری بر تبدیل مبنای (10) به مبنای (2) _____ ۴۰
- تقدم عملگرها _____ ۴۴

ساختارهای تصمیم‌گیری در روبي

فصل ۴

- مروری بر الگوریتم و فلوچارت _____ ۴۶
- فلوچارت _____ ۴۸
- ساختارهای تصمیم‌گیری _____ ۴۹
- خروج از حلقه با استفاده از دستورات break و next _____ ۶۰

متد

فصل ۵

- متد _____ ۶۱
- ساختار متد _____ ۶۲
- تابع _____ ۶۲
- آرگومان و پارامتر _____ ۶۳
- متد برگشتی _____ ۶۴
- آرگومان‌های کلمه کلیدی _____ ۶۷
- آرگومان‌های متغیر _____ ۶۸
- محدوده متغیر _____ ۶۹
- بازگشت _____ ۷۱
- مندهای تعریف‌نشده _____ ۷۳
- عبارت‌های لامبدا _____ ۷۴
- بلاک‌بندی کدها _____ ۷۴
- انتقال آرگومان به یک بلاک _____ ۷۶

فصل ۶ آرایه

- ۸۶ آرایه _____
- ۸۸ ایجاد آرایه با استفاده از بلاک _____
- ۸۸ دسترسی به مقادیر آرایه‌ها با استفاده از حلقه while _____
- ۸۹ تبدیل رشته به آرایه _____
- ۹۰ به دست آوردن اندیس یک مقدار در آرایه _____
- ۹۳ مرتب‌سازی آرایه _____
- ۹۳ معکوس‌سازی آرایه _____
- ۹۴ آرایه‌های چندبعدی _____
- ۹۶ هاش _____
- ۱۰۰ نماد _____

فصل ۷ بازه‌ها

- ۱۰۱ بازه‌ها _____

فصل ۸ تاریخ و ساعت

- ۱۰۶ تاریخ و ساعت در روبی _____
- ۱۰۸ دستورالعمل‌های قالب‌بندی تاریخ و ساعت _____

فصل ۹ کار با فایل و دایرکتوری

- ۱۱۱ کار با فایل و دایرکتوری _____
- ۱۱۳ جست‌وجوی دایرکتوری‌های داخلی _____
- ۱۱۴ جریان دایرکتوری _____
- ۱۱۸ ثابت ARGF _____

کلاس IO _____ ۱۲۲

فصل ۱۰ مدیریت خطاها و استثنائات

_____ ۱۲۶ مدیریت خطاها و استثنائات

_____ ۱۲۸ متدهای اشیاء استثناء

_____ ۱۳۰ رسیدگی به استثناء بر اساس نوع

فصل ۱۱ مفاهیم شیء‌گرایی در روبی

_____ ۱۳۷ مفاهیم شیء‌گرایی در روبی

_____ ۱۳۸ مفاهیم پایه در شیء‌گرایی

_____ ۱۳۸ مفاهیم شیء‌گرایی

فصل ۱۲ ماژول ریاضی

_____ ۱۴۷ Math ماژول

فصل ۱۳ مجموعه مثال‌های کاربردی

_____ ۱۵۲ سورس کد چیست؟

_____ ۱۵۳ مثال‌های کاربردی برای زبان روبی

سخن پایانی

_____ ۱۶۰ دیباگ کردن در برنامه‌نویسی چیست؟

_____ ۱۶۲ روز برنامه‌نویس

خط‌مشی انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران در عرصه کتاب‌هایی با کیفیت عالی است که تواند
خواسته‌های به روز جامعه فرهنگی و علمی کشور را تا حد امکان پوشش دهد.
هر کتاب دیباگران تهران، یک فرصت جدید شغلی و علمی

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بی‌کران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگی این مرز و بوم در زمینه چاپ و نشر کتب علمی و آموزشی گام‌هایی هرچند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم، مؤثر واقع شویم.

گسترده‌گی علوم و سرعت توسعه روزافزون آن، شرایطی را به وجود آورده که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم. این گسترش و توسعه، نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب را به عنوان قدیمی‌ترین و راحت‌ترین راه دستیابی به اطلاعات و اطلاع‌رسانی، بیش از پیش برجسته نموده است.

در این راستا، واحد انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران با همکاری اساتید، مؤلفان، مترجمان، متخصصان، پژوهشگران و محققان در زمینه‌های گوناگون و مورد نیاز جامعه تلاش نموده برای رفع کمبودها و نیازهای موجود، منابعی پُر بار، معتبر و با کیفیت مناسب در اختیار علاقمندان قرار دهد.

کتابی که در دست دارید تألیف "جناب آقای پدram صنعتی" است که با تلاش همکاران ما در نشر دیباگران تهران منتشر گشته و شایسته است از یکایک این گرامیان تشکر و قدردانی کنیم.

با نظرات خود مشوق و راهنمای ما باشید

با ارائه نظرات و پیشنهادات و خواسته‌های خود، به ما کمک کنید تا بهتر و دقیق‌تر در جهت رفع نیازهای علمی و آموزشی کشورمان قدم برداریم. برای رساندن پیام‌هایتان به ما از رسانه‌های دیباگران تهران شامل سایتهای فروشگاهی و صفحه اینستاگرام و شماره‌های تماس که در صفحه شناسنامه کتاب آمده استفاده نمایید.

مدیر انتشارات

مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران
dibagaran@mftplus.com

مقدمه مؤلف

به نام خداوند شفیق و مہبور خداوند دانش و خداوند نور

بی‌شک کامپیوتر یکی از اختراعات سودمند و بسیار مفید بشر تا کنون بوده‌است. دستگاه‌هایی که از لحاظ سرعت عمل و قدرت انجام برخی کارها بسیار سریع‌تر از انسان عمل می‌کنند. کامپیوتر با توسعه فناوری به‌روز شده‌است و تقریباً در اکثر زمینه‌ها کاربرد دارد. نیاز بشر یکی از علت‌های اساسی در پیشرفت صنعت نرم‌افزار به شکل امروزی بوده‌است. این صنعت تاریخچه طولانی و پیچیده‌ای داشته و صاحب‌نظران و دانشمندان زیادی در طول تاریخ به خود دیده‌است.

زبان‌های برنامه‌نویسی ساختارهای زبانی دستورمداری هستند، که توسط آن‌ها می‌توان یک الگوریتم را به وسیله ساختارهای دستوری برای اجرای کامپیوتر توصیف نمود. در دنیای امروزی مشاغل بسیاری با حوزه سیستم‌های کامپیوتری و فناوری اطلاعات گره خورده‌است. دنیای برنامه‌نویسی تکنیکی است که برای هر شغل و صنعتی توانایی برنامه‌ریزی خوب و دقیق و نظام‌مند را دارد.

زبان‌های برنامه‌نویسی ابزارهایی برای انتقال و اجرای تفکرات انسان‌ها به کامپیوتر می‌باشند. عجله و هیجان برای شروع یادگیری و به‌کارگیری یک زبان برنامه‌نویسی امری طبیعی است؛ اما آنچه که به عنوان یک اصل شناخته می‌شود، فراگیری برنامه‌نویسی به صورت پایه‌ای است. در یادگیری برنامه‌نویسی هرگز عجله نکنید و به خاطر داشته باشید، بزرگ‌ترین موانع آن‌هایی هستند، که ما در ذهن خود ایجاد می‌کنیم و برای موفقیت نگرش بسیار مهم‌تر از توانایی است.

pedramsantii@gmail.com

پدرام صنعتی

پاییز ۱۴۰۰

**God's Plan is always more beautiful
than our desires**

نقشه خداوند، همواره زیباتر از خواسته‌های ماست